

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

ЛЮТИЙ

Число 2 (218)

КИЇВ 2020

Видання ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"

ДУХ, що тіло рве до бою

Двадцять чотирьох років тому розпочався цей патріотичний здвиг земляцького руху. Нас було тоді на диво мало, зведених до купи патріотів, які вірили в щастя малої Батьківщини і прагнули допомогти їй утвердитися у незалежній державі. Вже стали історією і перше організаційне зібрання в приміщенні Співки письменників,

і пошуки пристойного приміщення для роботи, і формування моделі самого земляцтва. Нині наша родина налічує тисячі активістів, на рахунок яких сотні добрих

Так свого часу писав один із світочів української духовності Іван Франко. І того січневого дня це було помітно далеко від святкових корпусів Міжнародного виставкового центру, що стоїть буквально на історичній межі колишньої Чернігівської та Київської губерній. Справді, саме дух єдності, любові до Чернігово-Сіверського краю зібрав у величезному залі кілька тисяч земляків – літніх і молодих, увінчаних заслугами за сподвижницьку працю на благо України і тих, хто прибув до Києва творити власну біографію, неповторних жінок і випробуваних життям чоловіків.

справ на терені Чернігівщини. Незмірно зріс і авторитет земляцтва на малій батьківщині.

Саме тому такою природною була участь у земляцьких зборах представницьких делегацій обласного центру, міст і районів області. А про повагу до нашої громадської організації свідчило й те, що для роботи у зборах прибули з міста над Десною очільники

області – голова ОДА Андрій Прокопенко, голова обласної ради Ігор Вдовенко та його заступник Арсен Дідур, депутати Верховної Ради, обласної і місцевих рад. Активних, роботящих і співучих громадян привезли з собою й керівники чи не всіх районів області. Отже, спрацювала прадавня народна традиція – всі справи вирішувати громадою, толокою.

Штаб земляцтва, котрий не знав продику останнім часом, як і працівники відомого виставкового центру, намагалися створити святково-діловий настрій. Алеєю урочистостей можна було охрестити перехід від станції метро "Лівобережна" до входу в павільйон 1-С. Потроху моросив на диво теплий дощик, мов пророкував гарний урожай. Звучали бадьорі мелодії, додаючи гарного настрою людям, які текли нестримним потоком на банер: "Вітаємо земляків Чернігівщини". І весь довколишній простір став на якийсь час територією Сіверського краю.

⇒ 4

Народ завжди має право протестувати проти гніту.

Пилип ОРЛИК

У ЛЮТОМУ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ДАШКЕВИЧ Михайло Павлович – 80-річчя. Народився 22 лютого 1940 року в с. Вересоч Куликівського р-ну. Перебував на дипломатичній роботі. З 1995 р. – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Японії, а з 1999 р. – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

У складі делегації України брав участь у роботі багатьох сесій Генеральної асамблеї ООН та міжнародних конференцій під егідою МОП, ЮНКТАД, ЄЕК ООН. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

МІРОШНИЧЕНКО Микола Олександрович – 75-річчя.

Народився 1 лютого 1945 року в с. Григорівка Бахмацького р-ну. Працював понад 30 років у Київському облвиконкомі начальником відділу житлово-комунального господарства.

ВОЛИНЧУК Тетяна Василівна – 75-річчя.

Народилася 2 лютого 1945 року в смт. Лосинівка Ніжинського р-ну. Була завідувачем аптеки № 2 м. Києва. Провізор вищої категорії. Відмінник охорони здоров'я. Ветеран праці.

КАМСЮК Валентин Васильович – 75-річчя. Народився 22 лютого 1945 року в с. Скиток Ріпкинського р-ну. Був генеральним директором Міжрегіональної координаційно-технічної фірми "Вега", будував нафтопровід у Нігерії. Нагороджений відомчими відзнаками. Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС.

СИВОГОЛОВКО Олена Олександрівна – 70-річчя. Народилася 3 лютого 1950 року в смт. Сосниця.

ПРОЦЬКО Віктор Іванович – 70-річчя.

Народився 13 лютого 1950 року в с. Червоний Колодязь Ніжинського р-ну.

Обіймав інженерні, господарські та управлінські посади на заводах та в партійних органах. Директор ДП "Український центр "Безпека". Нагороджений Подякою Президента України.

КРАПИВ'ЯНСЬКИЙ Микола Іванович – 70-річчя. Народився 18 лютого 1950 року в Носівці. Працював начальником цеху НДІ "Квант". Ветеран праці.

ЄСЕПЧУК Ольга Андріївна – 70-річчя. Народилася 26 лютого 1950 року в с. Підлісне Козелецького р-ну. Голова профспілки працівників торгівлі громадського харчування малого та середнього бізнесу м. Києва "Голосієво".

ФІЛОНЕНКО Валентина

Василівна – 65-річчя. Народилася 12 лютого 1955 року в Ровеньках Луганської області (батьки родом із Ніжина). Провідний інженер відділу кадрів КНУ ім. В. Гетьмана.

КОЗЛОВ Володимир Кузьмич – 65-річчя.

Народився 15 лютого 1955 року в с. Матвіївка Сосницького району. Охоронець банку "Богуслав".

ТИМОЩЕНКО Анатолій Михайлович – 65-річчя.

Народився 16 лютого 1955 року в с. Лосівка Семенівського р-ну. Працював генеральним директором ПрАТ "Атомпрофоздоровниця". Брав активну участь у створенні та облаштуванні будинку для людей похилого віку у Семенівці.

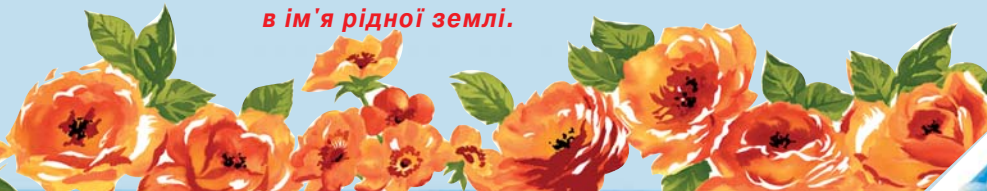
ПАВЛЕНКО Володимир Петрович – 60-річчя. Народився 3 лютого 1960 року у с. Сорокошичі Козелецького р-ну. Інженер ТЗМ у гімназії східних мов №1 м. Києва.

СЕРЕДА Антоніна Андріївна – 60-річчя.

Народилася 25 лютого 1960 року в с. Нова Басань Бобровицького району. Головний бухгалтер ЖБК "Квазар 9".

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

А були спочатку

Тема патріотичного подвигу близька мені змалку, адже серед учасників Другої світової війни був і мій дядько Ростислав, чиє ім'я ношу – загинув під Кенігсбергом за лічені дні до Перемоги. І коли після вторгнення московських наймитів на наші землі вдалося підготувати інтерв'ю з дев'яностолітніми, але ще жвавими дідами, які форсували Дніпро, воювали в Прибалтиці, Польщі, Угорщині – треба було бачити їх біль з приводу того, що онуки колишніх бойових побратимів нищать тепер українців...

ХЛОПЧИКИ...

Одним з героїв виявився й онук фронтовика Другої світової, названий на його честь, Павло Старченко. Найвищі цінності цивілізації починаються з людини, її неповторної особистості, яка розкривається в багатьох вимірах і, звісно, у взаєминах з рідними та близькими. Саме їх я й попросив розповісти про Павла Старченка, який загинув, обороняючи Дебальцево.

– Ми були дуже щасливі, що народився хлопчик, – пригадує мати Любов Ярошенко. – Хотіли, щоб він став військовим, як дід, котрий дійшов до Берліна. Але – військовим лікарем. Він завжди дивився на світ широко відкритими очима. Справді мав великі, красиві, сірі очі. Вдивлявся в цей світ і часом ставив питання дорослої людини, на які не знала, що й відповісти. Загострене відчуття справедливості...

Сестра Катерина Рубан пригадує, як маленький Павло допомагав сусідським бабусям – спершу хотів заробити грошей на хом'ячка, а потім і взагалі працював безоплатно. Щоб допомогти стареньким у складній життєвій ситуації, – вважає сестра. Він цікавився літературою, живописом, закінчив художню школу, – каже мати. – Закінчив курси екскурсоводів, опанував у гуртку хімію. А потім захопився стрибками з парашутом.

– Пізніше, коли працював будівельником, заглибився в психологію, – підхоплює сестра. – Занурювався у власне "Я", хотів себе покращити. Ні на мить не зупинявся в розвитку, навіть далеко проминувши тридцятиріччя.

– Грунтовно вивчав іноземні мови, особливо англійську. Якось приїхала до Павла в Київ, а в нього на столі Шекспір, оригінальне видання, – доповнює Любов Ярошенко.

Павло шукав порозуміння з небом. Сталася й прикра ситуація, коли, незадовго до випускного в школі, виконував складний парашутний стрибок і поламав ногу. Але прийшов на мильцях і з ровесниками зустрів світанок.

– А коли закінчив "Школу юних космонавтів" при знаменитому ЧВВАУЛ, було вже сімнадцять стрибків. – каже однокурсниця Вероніка Труханова.

Поклик висоти виявився сильним, Павло вступив до Харківського інституту військових льотчиків. Але сталася нештатна ситуація,

коли він отримав травму, несумісну з військовою авіацією. Інший би зламався, але не Старченко. Незабаром вступив до одного з київських вишів на факультет політології і міжнародних відносин. Здобувати другу вищу освіту довелося заочно, працюючи на столичних будмайданчиках. Також Павло об'їхав мало не всю Європу автостопом, бо на туристичний сервіс грошей не вистачало.

– Він хотів ближче зрозуміти західний світ, щоб повніше опанувати майбутню професію, – згадує мати. – Коли сталася Помаранчева революція, брав у ній актив-

ну участь. Ночував у наметі, а вдень біг на роботу. Ті події вплинули на подальше життя. Після нападу Росії на Грузію в 2008 році Павло підготував статтю, де стверджував, що Ерефія зайде в Крим не пізніше 2016 року, а потім настане черга сходу України.

– Зрозуміло, чому помилилися в датах Павло Старченко – тоді ні європейські, ні за океанські експерти не могли передбачити другий Майдан, який прискорив невідворотні процеси. Попри інтелектуальну і фізичну зайнятість мислителя-малюра, Павло приділяв багато уваги родині, сестрі, племіннику Тимуру – запрошував до Києва, водив музеями. І постійно нагадував Катерині – її діти мають розмовляти українською.

Тут варто пояснити, що Павло наро-

дився в Росії у російськомовній родині, яка вже пізніше переїхала до Чернігова. Очевидно, трапляється вроджена шляхетність, а є набуте, самостійною розумовою працею виплекане українство.

– Після своїх мандрівок по Європі, – продовжує спогади мати, – приїжджав найперше до мене в батьківський дім і багато говорив про те, що українців там знають, як націю, і дуже поважають.

З такими поглядами від початку Революції Гідності місце Павла було на Майдані – рятував поранених, виносив убитих. Найважливіший вибір людини, яка могла стати блискучим журналістом-міжнародником, дипломатом був незворотним. Його не хотіли брати до війська, довелося поїхати в Дніпропетровськ, знову вернутися в Чернігів, але Павло пройшов через всі рогатки і добився свого.

– Мамо, настає хвилина, коли треба покласти життя. Україна понад усе – це не пустий звук.

– Його слова закарбувалися в пам'яті назавжди, пригадує мати. – Двадцять восьмого січня був останній дзвінок від Павла. Каже – не телефонуй мені, я сам наберу – ні, в мене все гаразд, просто дуже зайнятий. Все буде добре... – А я ж чула гуркіт канонади! Двадцять дев'ятого почала набирати, а ніхто не відповідає...

То був 2015 рік, страшні бої за Дебальцево. Можливо, ці дати щось нагадають високопоставленим дипломатам та воєначальникам. Бо що ж насправді є подвиг – всупереч всілякій пропаганді? А це просто самопожертва чесної, сміливої, свідомої людини-патріота, яка частково відшкодовує помилки корумпованих, блягузливих, байдужих чиновників, які вважають себе державними діячами.

Ростислав МУСІЄНКО,

лауреат премій "Коронація слова" та ім. М. Коцюбинського

Від редакції. Минулого року теле-радіоагентство "Новий Чернігів" здійснило масштабний відеопроект "Від миру до війни". За підтримки програми міської ради "Бюджет участі" були створені сімдесят передач, присвячених загиблим і живим чернігівцям – героям АТО.

Автор люб'язно погодився оприлюднити свої оповіді про героїв України, за що йому велика подяка.

←1

ДУХ, що тіло рве до бою

лодії прибулих самодіяльних концертних колективів, котрі будили пам'ять дитячо-юнацьких років земляків.

Не залишилася поза ува-

"Єдина родина Чернігівщини" "Сіверщина – блок-пост пам'яті" про загиблих героїв в АТО-ООС "синів Чернігівщини" та Прилуцького краєзнавчого музею ім. В.І. Маслова "Берегині пам'яті героїв АТО" про їх матерів, дружин, доньок. Вона демонструвалась вперше і викликала сльози навіть у загартованих чоловіків.

Нарешті голос ведучого закликав усю громаду до глядацької зали, де на великому екрані демонструвалися фотографії про діяльність земляцтва за останній рік, нагадуючи про основні події, повертаючи в недавнє минуле.

Та ось диктор оголошує:

– Вельмишановні земляки, дорогі гості з малої батьківщини. Розпочинаємо традиційне зібрання столичного товариства "Чернігівське земляцтво".

При вході до павільйону земляків з районних відділень та гостей з районів зустрічали і супроводжували до реєстраційних столів керівники районних відділень. Запрошених гостей зустрічали визначені особи.

Як завжди, відбулася реєстрація земляків та гостей. Саме там почалося справжнє братання людей – адже не кожного дня щастить перекинутися словом із тим, кого знав змалку, з дитячої стежини в тихому селі, з ким стикався на житейських шляхах, блукаючи в лабіринтах життя, з ким ділився хлібом-сіллю в нелегкі часи і радістю в дні великих звершень. На радість присутніх роздавали й свіже число "Отчого порогу" з матеріалами про робочі будні земляцтва. І все це під неповторні народні ме-

гою сотень людей і різноманітні фотовиставки в холі. По периметру холу сотнями облич світилася унікальна фотовиставка про діяльність земляцтва за 24 роки, в центрі холу розташувалися міні-виставки національних музеїв видатних постатей – уродженців Чернігівщини, творів народних майстрів.

Дуже журною була виставка ГО

*Сьогодні знов, велична і єдина,
Згуртована любов'ю і добром,
Зібралася чернігівська родина
Над київським освяченим Дніпром.
І ветерани сиві, як пророки,
І молоді, що підкоряють світ,
Єдині всі, у помислах високі,
Неперепутній Сіверщини цвіт.
Хвала вам, земляки, за мрії і за справи,
За те, що щиро так віддасте
На розквіт Української держави
Своє дерзання вічне, золоте.
Хвала вам, діти і Десни, і Сожу,
І Сейму, й Снову, Удаю й Остра.
Хто взяв у серце чисту іскру Божу,
Ніколи у захланні не вмира.
Як вічний поклик, як сіяння слави,
Що нас не полишає ні на мить,
Хай Славець української держави
У наших душах сонячно гримить!*

Ще звучали останні рядки віршованого славня, а на сцену піднімалися артисти академічного народного хору Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм. Саме вони виконали Гімн України, підтриманий голосами тисяч присутніх.

Гасне світло на сцені. На екрані з'являється свіча пам'яті, звучить журна мелодія, на неї накладається суворий, стриманий голос диктора:

*Згадаймо тих бійців, що на Донбасі
За рідну Україну полягли.
Їх імена не згубляться у часі,
Бо зорями у небі зацвіли.*

Наше земляцтво ніколи не було байдужим до кривавої війни на сході України – там, у донецьких степах, поклали голови не один десяток славних синів Чернігівщини, бо Україна в нас одна і за неї доводиться ставати на прю з підступними московськими загарбниками. І актом схвалення була скорботна хвилина мовчання, котра знову після Гімну підняла на ноги весь зал.

На сцену запрошуються голова Ради ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" Віктор Ткаченко, голова Чернігівської обласної державної адміністрації Андрій Прокопенко, голова Чернігівської обласної ради Ігор Вдовенко.

Після того слово бере Віктор Ткаченко, який виголошує коротку промову, дякує землякам за любов до рідного краю, небайдужість до проблем Сіверщини, за добрі справи, які вершили на рідній землі впродовж багатьох років.

Затим слово надається новому очільнику Чернігівської облдержадміністрації Андрію Прокопенку. Привітавши столичних земляків, він закликав до об'єднання зусиль для збереження історико-культурних надбань краю. Серед багатьох актуальних справ – реставрація старовинної козацької дерев'яної Георгіївської церкви у Седневі.

– Товариство "Чернігівське земляцтво" об'єднує людей, які пам'ятають про своє коріння, бережуть у душі любов до батьківщини і, за можливості, сприяють її економічному зростанню, соціальному розвитку, духовному збагаченню, – сказав виступаючий. – У кожного з вас своя життєва історія, проте всіх зріднила Чернігівщина, ми прагнемо миру й злагоди на її теренах, бажаємо щастя й добробуту її жителям.

Оплесками зустрів зал промовця,

який вручив голові земляцтва пам'ятний подарунок.

Добре відомий у нашій земляцькій громаді голова обласної ради Ігор Вдовенко зворушив слухачів діловим словом, у якому була оцінка роботи столичного земляцтва. А ще повернув присутніх у глибоку історію та оголосив про

початок підготовки до відзначення 1000-ліття Чернігівського князівства, адже в 1024 році князь Ярослав Мудрий та Мстислав Володимирович уклали принципи спільного управління.

– Ми пишаємося тим, що багата природою і щедра людською мудрістю Поліська земля зростила багато розумних і талановитих людей, які є гордістю не лише нашої області, але і всієї України. А от згуртувати і об'єднати усіх уродженців Придесення у єдину дружну родину зміг багаторічний очільник Товариства Віктор Ткаченко. Саме

завдяки його життєвій енергії та ентузіазму вже багато років тримається і успішно розвивається потужне Чернігівське земляцтво.

Дійсно, столичне земляцтво, його осередки не словом, а ділом підтримують рідний край, спрямовують свої зусилля на розвиток культури, адже це той фундамент, який зміцнює і об'єднує наше суспільство.

Насамкінець І. Вдовенко висловив впевненість у майбутньому та вручив В. Ткаченку подарунок земляцтву від облради.

Нарешті відлунали високі слова промов, які додавали піднесеного настрою залу. Настав час задокументувати все заплановане на цілий рік. Про це сказав диктор:

*Ось і настала урочиста мить.
Як і велять нам звичай ще князів,
Всі задуми пора нам закріпити
Угодами, що на діла наснажать.
А там за діло, нас, як завжди, жде
Мала і незабутня Батьківщина.
Віддай їй серця жар, чуття святе,
І буде вічна вся наша родина.*

Андрій Прокопенко, Ігор Вдовенко та Віктор Ткаченко під урочисту мелодію скріплюють підписами Меморандум про співпрацю.

Диктор оголошує про початок концерту, під час якого присутніх вітали артисти Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм: солісти колективу концертних виконавців, театр танцю "Екватор" під керівництвом Віктора Войнікова та Академічний народний хор (художній керівник та головний диригент заслужений діяч мистецтв України Володимир Коцур).

Знову прозвучав голос диктора:

*Роде наш красний, чернігівський роде!
Хай над тобою сонечко сходить,
Хай виростає в мирі пашниця,
Хай пригортає усіх нас столиця.
Щастя вам, люди, горя не знати.
Будемо в згоді – нас не здолати!*

Апофеозом дійства став Гімн Чернігівського земляцтва у виконанні хору, який підхопив увесь зал.

Справді, загальні збори, присвячені 24-й річниці земляцтва, ще раз засвідчили велику силу згуртованості, бажання віддати всі сили для розквіту малої батьківщини. Так воно й буде, доки живе в нашому серці висока сила духовності.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Ганни СКРИПКИ

МЕМОРАНДУМ про співпрацю

Чернігівської обласної державної адміністрації,
Чернігівської обласної ради,
Ради ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"
на 2020 рік

м. Київ

11 січня 2020 року

Чернігівська обласна державна адміністрація в особі голови Чернігівської обласної державної адміністрації Андрія ПРОКОПЕНКА, який діє на підставі Закону України "Про місцеві державні адміністрації" (Сторона 1), Чернігівська обласна рада в особі голови Чернігівської обласної ради Ігоря ВДОВЕНКА, який діє на підставі Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" (Сторона 2), Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" в особі голови Ради ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" Віктора ТКАЧЕНКА, який діє на підставі Статуту (Сторона 3), керуючись взаємним прагненням поглиблювати співпрацю органів виконавчої влади, місцевого самоврядування Чернігівщини та ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" щодо розв'язання актуальних питань економічного і соціально-культурного життя області, пропагування духовних надбань Чернігово-Сіверського краю, домовилися про таке:

1. Поглиблювати співпрацю органів влади Чернігівщини з ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" та його відділеннями, максимально використовувати можливості земляцтва для соціально-економічного, суспільного і культурного розвитку регіону.

2. У напрямі розвитку культури, туризму та краєзнавства в області об'єднати зусилля для налагодження співпраці та прямих контактів між закладами культури і мистецтва, обласними відділеннями творчих спілок, фондами, аматорськими та іншими організаціями культури Чернігівщини і Києва, проведення днів культури, художніх виставок, організації культурно-мистецьких заходів, зокрема:

- ◆ заходів до Міжнародного дня театру, Дня слов'янської писемності і культури, Міжнародного дня музеїв, Всеукраїнського дня бібліотек, Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва;

- ◆ XIX Міжнародного мистецького фестивалю "Мистецькі барви" (м. Прилуки);

- ◆ заходів із відзначення 60-річчя

з дня заснування Сосницького літературно-меморіального музею О. П. Довженка (сmt. Сосниця);

- ◆ XX міжнародного фестивалю класичної музики "Сіверські музичні вечори" (м. Чернігів);

- ◆ Всеукраїнського поетичного фестивалю "Дотиком душі" (м. Чернігів);

- ◆ XXVII Міжнародного фестивалю "Слов'янські театральні зустрічі" (м. Чернігів);

- ◆ заходів із відзначення 35-річчя з дня заснування обласного молодіжного театру (м. Чернігів);

- ◆ літературно-мистецького свята "Нетлінне слово" (м. Новгород-Сіверський);

- ◆ урочистих заходів із відзначення 75-річчя перемоги над нацизмом у Європі;

- ◆ X обласного фольклорного фестивалю-конкурсу ім. В. Полевика (м. Сновськ, с. Займище Сновської ОТГ);

- ◆ фестивалю "Батурин-фест "Шабля" (м. Батурин Бахмацького району);

- ◆ Міжнародного фестивалю "Авторської пісні" та свята "Івана Купала" на Голубих озерах (с. Олешня Ріпкинського району);

- ◆ Фестивалю археології та дров-

них ремесел "Archeological-fest" (м. Новгород-Сіверський);

- ◆ XII відкритого фестивалю традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств "Київська Русь" (сmt. Любеч Любецької ОТГ);

- ◆ XV Міжнародного фестивалю національних культур "Поліське коло" (м. Чернігів);

- ◆ XV Всеукраїнського літературно-мистецького свята "Седнівська осінь" (сmt. Седнів Чернігівського району);

- ◆ літературно-мистецького свята "Качанівські музи" (с. Качанівка Парафіївської ОТГ);

- ◆ IV обласного фестивалю пісні і танцю імені Григорія Верьовки на Співочому полі (сmt. Березна Менського району);

- ◆ IV Бізнес-фесту "Разом до успіху" (м. Чернігів);

- ◆ VIII Любецьких історичних читань (сmt. Любеч Любецької ОТГ);

- ◆ II Обласного фестивалю творчості осіб з інвалідністю "Сіверські барви життя" (м. Чернігів);

- ◆ Обласного фестивалю народної художньої творчості "Скарби Чернігово-Сіверського краю" (в усіх містах, районах та ОТГ області);

- ◆ виставок художників,

майстрів декоративно-прикладного мистецтва, культурно-мистецьких заходів у рамках Всеукраїнської акції "Український Донбас" у містах Донецької та Луганської областей;

- ◆ обласного заходу "Фестиваль молока – 2020" (м. Чернігів);
- ◆ екологічного фестивалю "Життя в стилі ЕКО" (м. Чернігів);
- ◆ екологічного свята "День Десни".

3. Сприяти розвитку економічного та інвестиційного потенціалу Чернігівщини шляхом:

- ◆ проведення презентацій, ярмарків, виставок-продажів товарів і послуг провідних підприємств усіх галузей промисловості;
- ◆ підтримки суб'єктів господарювання Чернігівської області у виході на міжнародні ринки, просуванні сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів на ринках міста Києва, інших регіонів України, участі у виставково-ярмаркових заходах національного та міжнародного рівнів, зокрема, наданні виставкових площ у Міжнародному виставковому центрі в місті Києві на пільгових умовах;
- ◆ популяризації та рекламування продукції чернігівських виробників при проведенні зустрічей із представниками закордонних делегацій.

4. Провести спільні заходи щодо відзначення:

- ◆ Дня Соборності України;
- ◆ 102-ї річниці подвигу Героїв Крут;
- ◆ 31-ї річниці виведення радянських військ з Афганістану;
- ◆ Дня Героїв Небесної Сотні;
- ◆ 77-х роковин Корюківської трагедії;

◆ 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років та вшанування пам'яті її учасників;

◆ 206-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка;

◆ 75-ї річниці Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні;

- ◆ Дня Європи в Україні;
- ◆ Дня Конституції України;
- ◆ 29-ї річниці незалежності України;
- ◆ Дня пам'яті захисників України;

◆ 77-ї річниці вигнання нацистських окупантів з Чернігівщини;

- ◆ Дня захисника України та Дня українського козацтва;
- ◆ Дня Гідності та Свободи;
- ◆ Дня Збройних Сил України.

5. Співпрацювати в напрямі створення умов для повноцінного духовного і фізичного розвитку, національно-патріотичного виховання дітей, учнівської та студентської молоді, зокрема:

◆ організувати Всеукраїнську науково-практичну конференцію "Українська мова як чинник національної державності" (до Дня української писемності та мови);

◆ провести обласний етап Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика і Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т. Г. Шевченка;

◆ продовжувати традицію участі закладів вищої та фахової передвищої освіти в міжнародних програмах обміну викладачами та студентами, залучення їх до проєктів євроінтеграційного спрямування;

◆ сприяти участі учнівської та студентської молоді в заходах,

присвячених відзначенню ювілейних дат видатних осіб, життя та діяльність яких пов'язані з Чернігівщиною;

◆ продовжити співпрацю для поліпшення умов утримання, виховання та реабілітації дітей у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей (м. Ніжин, м. Чернігів та с. Хмільниця Чернігівського району).

6. Сприяти випуску книг авторів Чернігівщини, організації їх презентацій. Надавати підтримку розвитку книговидання в області та розповсюдженню вітчизняної книги серед закладів освіти, науки, культури, надавати всіляку підтримку її поширенню іншими можливими способами.

7. Сприяти діяльності волонтерських організацій, громадських об'єднань, окремих громадян, які надають допомогу бійцям АТО/ООС, членам родин загиблих та поранених учасників бойових дій, а також вимушеним переселенцям.

8. Сприяти в наданні шефської допомоги військовим частинам, установам і організаціям Збройних Сил України, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України, які беруть участь в операції Об'єднаних сил та дислокуються на території Чернігівської області.

9. Забезпечувати постійний обмін інформацією про діяльність Товариства. Сприяти розміщенню в земляцькому часописі "Отчий поріг" та обласних ЗМІ інформації про спільні заходи, проведені в містах і районах області.

Цей Меморандум не призводить до виникнення правових відносин між Сторонами, не створює і не тягне за собою юридичних наслідків чи будь-яких фінансових зобов'язань для Сторін.

Цей Меморандум укладено українською мовою у трьох примірниках, по одному для кожної Сторони.

Голова Чернігівської
обласної державної
адміністрації
Андрій ПРОКОПЕНКО

Голова
Чернігівської
обласної ради
Ігор ВДОВЕНКО

Голова Ради ГО
"Товариство
"Чернігівське земляцтво"
Віктор ТКАЧЕНКО

Рід Ревуцьких походив від запорозького козака Петра Реви. Якщо простежити родовід, то витоки його знайдемо у двох українських гетьманів – Богдана Хмельницького та Павла Полуботка. Батько Левка, Микола Гаврилович, мав чудовий голос і гарно грав на скрипці, а його рідний брат Олександр мав чудовий бас і співав у Петербурзькій придворній капелі та італійській опері. Мати композитора Олександра Дмитрівна Каневська походила з роду Ічнянського сотника Івана Стороженка і була небогою відомого письменника Олекси Стороженка. Здобула пристойну освіту, вільно володіла німецькою та французькою мовами, чудово грала на роялі.

Тож Левко, який народився 20 лютого 1889 року в селі Іржавець Прилуцького повіту, відразу зростав у інтелектуальному середовищі, де народна пісня користувалася великою шаную. У родині був сімейний хор, у якому співали й діти. Звучали не тільки народні пісні, а й світова класика.

Левку не було ще й п'яти років, як мати запримітила в ньому потяг до музики і почала вчити його грі на фортепіано. А коли виявилось, що Бог подарував дитині незвичайну музичну пам'ять і тонкий слух, у сім'ї дали йому ласкаве прізвище "Камертон".

На його формування вплинули й візити до їхньої садиби геніального письменника Льва Толстого, видатних художника Миколи Ге і композитора Миколи Лисенка та інших відомих діячів культури. З Миколою Віталійовичем зустрічався він і в Прилуках, коли навчався у гімназії. А коли чотирнадцятирічним хлопцем вступає до 5-го класу приватної гімназії Г. Валькера в Києві, то взагалі потрапляє під могутнє крило основоположника української класичної музики. У приватній музичній школі М. Тутковського, де ічнянець навчався паралельно, його вчителем був саме М. Лисенко. Він настільки пройнявся долею талановитого хлопчини, що поселив його у себе вдома. От тоді й зміцніла мрія юного Левка стати композитором, творити чарівну музику для народу.

Та пошуки життєвого шляху тривали. 1907 року Левко вступає до Київського університету на фізико-математичний

факультет, потім переводиться на юридичний і водночас продовжує музичну освіту в училищі російського музичного товариства по класу фортепіано – спочатку у С.Н. Короткевича, а потім у Г.К. Ходоровського.

У 1907–1909 роках він пише свої перші музичні твори: сонату сі-мінор, вальс і прелюдії для фортепіано, 1-й концерт для фортепіано з оркестром (на жаль, рукопис нот втрачено).

За роки навчання в Києві Л. Ревуцький часто відвідував концерти, де виступали першокласні артисти-музиканти та відбувалися гастролі відомих співаків Ф. Шаляпіна, Л. Собінова, авторські концерти С. Рахманінова, О. Скрябіна. Часто ходив слухати опери М. Мусоргського, М. Глінки, П. Чайковського та інших.

Левко горить бажанням здобути професійну композиторську освіту, і коли 1913 року в Києві відкривають консерваторію, мрія юнака збувається. Композиторське відділення в ній очолив педагог Рейнольд Гліер. Саме в час навчання у нього юнак створив низку фортепіанних п'єс і почав працювати над 1-ю симфонією.

Велика подія сталася і в особистому житті: в 1915 році він одружується з Софією Андріївною Писаревою – високоосвіченою дівчиною, добре обізнаною з музикою.

1916 року Левко достроково здає екзамени в університеті і готує дипломну роботу в консерваторії. Та на

прикінці року його мобілізують до царської армії. Лютнева революція застала Л. Ревуцького у Казані, коли він перебував у запасному полку. У квітні 1917 року полк відправили на фронт під Ригу. В умовах фронтового життя, коли випадала нагода, Левко віддавав музиці, а також записував солдатські народні пісні, виступав акомпаніатором в імпровізованих концертах.

На початку 1918 року він демобілізується з армії. Деякий час живе з дружиною в Москві, а потім повертається до Києва і поновлює творчі зустрічі з Р. Гліером. Він прагне закінчити консерваторію і Рейнольд Морицевич рекомендує Левку для захисту дипломної роботи готувати партитуру двох частин Першої симфонії.

А тим часом трагічні події насувалися одна на другу. Під час окупації Києва німцями він з дружиною змушений ховатися в Іржавці. Там займається не тільки музикою, а й сільським господарством. З 400 спадкових десятин землі Левко Миколайович залишив невелику частину, решту безкоштовно передав іржавецьким селянам. Але й це не врятувало його від насильства.

Якось іржавецькі старожили розповідали мені, що після жовтневого перевороту, коли почали створювати комуні, в будинок Ревуцьких вдерлися озброєні сільські активісти. Коли ті почали грабувати майно, Ревуцький доброзичливо сказав експропріаторам:

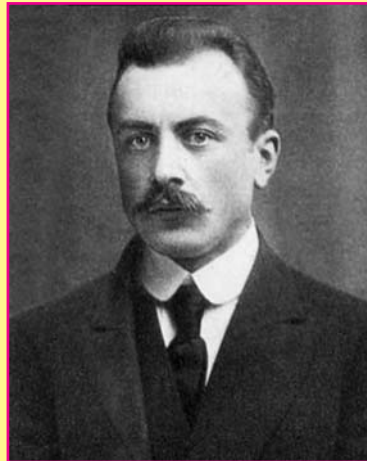
– Я вже добровільно віддав вам майже всю свою землю. То запишіть мене в свою комуну, я буду разом з вами працювати, обробляти її.

Але активісти відповіли, що багатих і дворян у свій колектив не приймають, а один з них, нахабно вишкірившись, почав прикладом рушницю бити по клавішах рояля. Левко стримався, і тоді розлючений комунар наказав молодому господарю:

– Знімай штани! Дуже хочу ходити в дворянських суконних!

ХУДОЖНИК

*У сузір'ї
славних синів
України
золотими
літерами
сяє ім'я
видатного
композитора
Левка
Миколайовича
Ревуцького.*

ЗВУКІВ

Поруч стояла дружина композитора і Левкові стало соромно, що його так принизили. Він мовчки вийшов у сусідню кімнату й тикнув комунивець зовсім нові штани:

– Штани ви у мене забрати можете, а от людська гідність залишиться при мені...

Штаньми не обійшлося. Їм було наказано негайно вибиратися з хати. Левко Миколайович ледве умовив одного селянина відвезти їх до Ічні. Так і вибралися підводою, нічого практично не взявши з собою.

Влада міняла владу, терзаючи мирний народ. В Ічні Левко Миколайович працював рахівником на залізничній станції. У червні 1919 року місто зайняли більшовики, які зразу оголосили мобілізацію всіх молодих чоловіків до 30 років. Конвой забрав до штабу й Левка, незважаючи на те, що той щойно став батьком Євгена, майбутнього відомого доктора медичних наук, професора, лауреата Державної премії УРСР. На щастя, його виручив старший брат Дмитро, який переконав комісара відпустити музиканта додому.

З Ічні Ревуцькі переїздили до Прилук. Настав відносний мир, і Левко, працюючи бухгалтером лікарні, активно виступав як музикант. Працює над завершенням Першої симфонії, пише романси і хори. І лише в 1924 році повертається до Києва, одержавши запрошення до музично-драматичного інституту ім. М. Лисенка.

То був інший світ, інші масштаби діяльності. Саме тоді він подружив з відомими діячами культури, особливо з поетом Максимом Рильським, з яким створили багато чудових пісень.

1934 року композитор пише концерт для фортепіано з оркестром, який став визначним явищем у музичному мистецтві колишнього Радянського Союзу. Творить музику в різних жанрах: фортепіанні п'єси, хорові обробки народних пісень, романси. За створення високохудожніх творів у 1941 році його було відзначено Державною премією СРСР. За вагомий творчий внесок у музичне мистецтво без захисту дисертації Левку Миколайовичу було присвоєно вчений ступінь доктора мистецтвознавства.

Л. Ревуцький продовжував творчо розвивати музичні традиції М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка та інших видатних українських композиторів. Новаторство Ревуцького полягало в тому, що він створив власний стиль, позначений яскравими національними образами, різнобарв'ям оркестрових гам, народністю і правдивістю.

Коли фашистські війська наблизилися до Києва, Левко Ревуцький з дружиною евакуювалися до Ташкента, де він завідував у консерваторії кафедрою теорії та історії музики і композиції. Тут він залишив яскравий слід, виховав плеяду провідних композиторів. У 1942 році йому було присвоєно почесне звання народного артиста України. І цілком заслужено, бо його пісні воювали за Україну: тоді звучали широко "На танках" (вірші А. Малишка), "За рідну землю" (Д. Луценко) та інші. У Ташкенті восени 1943 року він почув радісну звістку про звільнення Києва та про присвоєння йому звання народного артиста СРСР.

У травні 1944 року він повертається до рідного міста і чотири роки поспіль очолює Спілку композиторів України. Пише ряд творів, у яких оспівує перемогу над фашизмом, працю післявоєнної відбудови. У творах композитора завжди відчувається власний стиль. Він умів творити такі звукові образи, які передавали глибинні емоції. Композитор був талановитим художником звуків, у його музичних малюнках легко впізнавалися промені ранкового сонця, літній дощик,

казкове надвечір'я з солов'їним співом, шум дїбров, краса квітучої весни або морозна заметіль зими.

Композитор вів велику педагогічну діяльність, завідуючи кафедрою теорії композиції Київської консерваторії, активно працював в інституті фольклору, етнографії та мистецтвознавства, редактором в УРЕ. Тому в 1957 році видатного митця обирають дійсним членом Академії наук України.

Музична спадщина Левка Ревуцького досить велика і багатогранна. За своє творче життя він обробив майже 120 народних пісень, серед яких "Чуєш, брате мій" та "Ой хмелю мій, хмелю". А його "Галицькі пісні" стали хрестоматійними для багатьох провідних композиторів та співаків. Написав близько 200 музичних творів різних жанрів. Тому природною була відзнака його в 1966 році найвищою мистецькою нагородою України – Державною премією ім. Т. Шевченка.

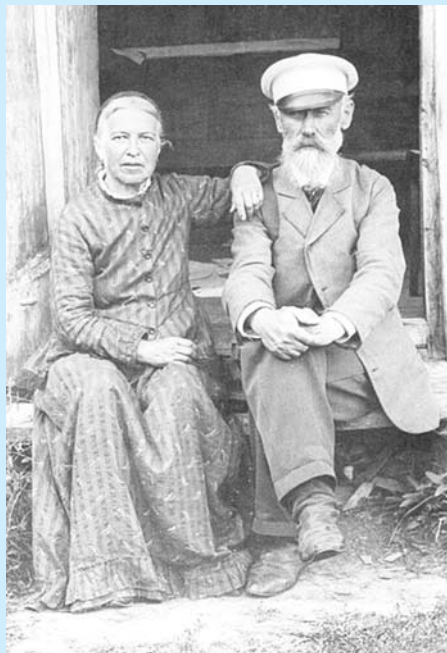
Не менша заслуга Л. Ревуцького в тому, що він виховав багато композиторів. Згадаймо хоча б В. Гомоляку, М. Дремлюгу, С. Жданова, Г. Жуковського, В. Кирейка, Георгія та Платона Майбород, В. Рождественського, А. Філіпенка та інших.

Музична й педагогічна діяльність нашого земляка гідно відзначена чотирма орденами Леніна та чотирма орденами Трудового червоного прапора, йому першому з-поміж композиторів колишнього СРСР у 1969 році присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. Його знали як депутата Верховної Ради УРСР II–V скликань і як винятково скромну та працювиту людину. Але не всім відомо, що він був чудовим фотографом та класним майстром-червонодеревником.

Він до останніх днів любив свою малу батьківщину – свої родові Іржавці. Після того, як у 1918 році Левко Миколайович був змушений втікати з села, у його дворянському будинку спочатку розмістили школу, згодом обладнали медпункт. Потім довгі роки будинок без догляду руйнувався. Сам же господар відійшов у засвіти 30 березня 1977 року...

Я щасливий, що свого часу долучився до порятунку цієї оази української культури. Багато перешкод довелося здолати, доки 1989 року до сторічного ювілею нашого земляка 15 липня в Іржавці відбулося урочисте відкриття меморіального музею-садиби Л. Ревуцького. Він повернувся в рідні стіни символом, пам'яттю, розмаїттям чудових мелодій, які звучать у серці українського народу.

Станіслав МАРИНЧИК,
письменник

У жовтні 2019 йому виповнилося 67. Він зайшов би у земляцтво, осяявши всіх тихою усмішкою, і переповів про мистецькі новини, про рідну Прилуччину. А то й погортав би бездоганно в поліграфічному образі виданий календар "Собори наших душ", над яким трудився не один місяць. На жаль, видатний художник Олександр Івахненко відійшов у засвіти, щоб будити нашу пам'ять неповторними малярськими і книжковими перлинами. Досі пам'ятається той день прощання, коли земляцтво взяло на себе клопоти з похованням, оскільки дружина Наталка вже виглядала його з Лісового кладовища, щоб знову поєднатися навіки.

МИТЕЦЬ ЧИСТОГО СЕРЦЯ

Про художника першої руки, Шевченківського лауреата за останні роки написано багато статей. Та й на будинку музичної школи імені Л. Ревуцького земляками встановлена меморіальна дошка, що нагадує всім про роки навчання Олександра Івановича. А нещодавно завершив роботу над повістю про О. Івахненка відомий письменник, доцент Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя Олександр Забарний. Автор шукає можливостей оприлюднити вкрай важливий твір "Митець чистого серця", а ми пропонуємо увазі читачів фрагменти з рукопису, як начерки художнього портрета Майстра.

***

Чи маю я право на своє слово про долю Олександра Івахненка? Не знаю, судити тобі, читачу.

БАТЬКО

Мудрі радять: "Знайди себе у дітях своїх"! Щоб осягнути у повній мірі феномен таланту Олександра Івахненка варто цю думку перефразувати: "Знайди себе у батьках своїх". Саме тому закоріненість мистецького таланту Олександра слід шукати у генетичних площинах роду, витоки якого сягають сивої козацької доби. У селі Манжосівка (так називалося село в "Географічному нарисі Прилуцького полку") десь приблизно у 1722–1727-х роках з'явилося 8 козацьких дворів. Серед сотенного реєстру значився і двір В. Івахненка. Достеменно невідомо, чи є Олек-

сандр прямим нащадком козацького роду Івахненків, певно, такі є, та і його батько Іван Васильович у розмові зі мною переконував, що козацька кров тече в жилах його пращурів багато століть.

Доля звела мене з Іваном Васильовичем у 1986 році, коли я влаштувався до Прилуцького педагогічного училища імені Івана Франка на посаду викладача української мови та літератури. Згодом став завучем училища і мав відвідувати уроки викладачів. На заняття до діда Івана – так його називали вихованці – я ходив за любові. Його справді золоті руки могли витворити будь-що. Деревину він відчував на дотик, безпомилково визначаючи її породу, вік, спосіб обробки і ще з десяток якостей, про які я й гадки не мав.

Іван Васильович щодня приходив до училища о восьмій, а закінчував роботу о вісімнадцятій. І хоча остання пара закінчувалася о 16–15 год., він затримувався з гуртківцями у майстерні – щось полагодити, щось змайструвати. У мене й досі на підвіконні стоїть мініатюрний вітряк, зроблений його руками. Діючий, хоч борошно засипай.

Коли я вертаю із Сум чи Ромнів до Прилук, то завжди на паргорті перед в'їздом до Манжосівки притримую авто, щоб поглядом відшукати будиночок під кремезним дубом, де мене завжди радо приймала щедра на добро родина Івахненків.

НЕНАДРУКОВАНЕ ІНТЕРВ'Ю

Олександр Івахненко добре відомий шанувальникам мистецтва України – лауреат престижних всесоюзних, республіканських та міжнародних премій – гідно презентує українське мистецтво як у нашій державі, так і за її межами. З великим успіхом пройшли його виставки у Братиславі, Софії, Вільнюсі, Берліні, Флоренції. Він багаторазовий учасник Бієнале Ілюстрації в Братиславі. Олександр Іванович широко відомий як художник-ілюстратор. Республіканські видавництва "Веселка", "Дніпро", "Молодь" радо запрошують художника до співпраці. Так побачили світ твори Тараса Шевченка "Садок вишневий коло хати", "Поєми"; Олександра Довженка "Зачарована Десна", О. Купріна "Поєдинок" з самобутніми ілюстраціями земляка. У 1978 році Олександр Іванович видав серію кольорових ліноритів за мотивами українських народних пісень. Член Спілки художників України О. Івахненко плідно працює в галузі книжкового, монументального мистецтва та станкового живопису. Перебуваючи цими днями на рідній Прилуччині, художник зголосився дати інтерв'ю для читачів нашої газети.

– Доброго дня, Олександр Івановичу. Дякуємо за надану можливість поспілкуватися з Вами.

– Прошу. Я залюбки спілкуюся зі своїми земляками, бо Прилуччина для мене – рідна домівка. Саме тут я робив свої перші кроки у світ мистецтва. Правильніше сказати,

заводив мене малою за руку мій педагог, керівник художньої студії Іван Макарович Тринчук-Задорожній.

– **Для частини читачів нашої газети це перша зустріч з Вами. Хотілося б детальніше дізнатися про Ваш життєвий шлях.**

– Думаю, не займу багато часу. Народився 16 жовтня 1949 року в селі Манжосівка Прилуцького району Чернігівської області. Мої батьки – люди праці. Мама Віра Миколаївна вже пенсіонерка, домогосподарка. Батько Іван Васильович, хоч і має 62 роки, але продовжує навчати столярної справи студентів Прилуцького педагогічного училища ім. Івана Франка. Після закінчення Манжосівської початкової школи у 1961 році я вступив до Київської художньої середньої школи ім. Тараса Шевченка. Хоча до цього я вчився малюванню у Прилуцькій художній студії при Будинку піонерів, якою керував Іван Макарович Тринчук-Задорожній.

– **А Ви пам'ятаєте свій перший малюнок? З чого все почалося?**

– Достеменно уже й не скажу... Почалося все з поштових карток. Мій батько після закінчення Великої Вітчизняної війни привіз чи то з Німеччини, чи то з Австрії набір поштових листівок з краєвидами Європи. Тривалий час вони зберігалися у шафі поряд із сімейним фотоальбомом. Мені було років шість–сім, коли я їх знайшов. Одного разу я взяв олівець і на звичайному аркуші з учнівського зошита почав перемальовувати. На диво, у мене все вийшло, тоді я взяв іншу листівку, почав малювати, і знову вдало. До кімнати зайшов батько, подивився на мої малюнки і похвалив, а через кілька днів приніс альбом для малювання і набір кольорових олівців. Перший малюнок я добре запам'ятав – це була голівка соняха. Я пам'ятаю, як вимальовував ретельно кожне зернятко, кожну пелюсточку. Батько поглянув на малюнок і погладив по голові. Для мене то була найвища похвала.

– **Саме тоді Ви і вирішили стати художником?**

– Та ні, тоді хотів стати водієм, ганяти на машині. Художником вирішив стати пізніше, чи то в першому, чи то в другому класі. На пагорбі неподалік нашої хати я побачив чоловіка з мольбертом. Нишком підійшов до нього. Мені так сподобалося, як він фарбами змальовує краєвид, так усе реально і красиво виходило. Ось тоді й виникло бажання навчитися так малювати, як справжній художник. Сказав про це батьку.

– **І він привів Вас до студії Тринчука-Задорожного...**

– Саме так. Івану Макаровичу я завдячую багато чим. Та й ідея мого вступу до Київської середньої художньої школи імені Тараса Шевченка теж у великій мірі належить йому.

– **Що дало Вам навчання у столичній художній школі?**

– Та практично все. Воно стало міцним підмурівком для творчості. Там я набув стійких професійних навичок, там сформувався мій естетичний світогляд, там я знайшов друзів та однодумців, там ограніли мої художні смаки. І всім цим я завдячую своєму наставнику і педагогу Сергію Михайловичу Гончару. Мені й справді таланить на гарних педагогів.

– **Упродовж 1968–1974 р.р. Ви навчалися на графічному факультеті Київського державного художнього інституту. Які спогади лишилися про навчання у вузі?**

– Найяскравіші. Студентське життя неповторне і незабутнє.

– **Що найбільше запам'яталося?**

– Дух творчості, який вирував у нашому закладі, чудові педагоги, а ще незбориме бажання малювати. Я потрапив до найкращих педагогів у майстерню книжкової графіки, якою керували народний художник СРСР, професор Василь Ілліч Касіян та заслужений художник України, професор Василь Якович Чабаник. Ці люди не лише закріпили і розвинули мої художні навички, вони змінили мій світогляд, навчили по-особливому сприймати світ. Адже справжній художник народжується у мозку, а ще в серці. Що із них первинне – не знаю.

– **Ви обрали темою дипломного проекту ілюстрування кіноповісті Олександра Довженка "Зачарована Десна". Виконали низку офортів. Що вплинуло на Ваш вибір?**

– На це питання однозначно не відповіси, воно омріяне і багатовековне. Перш за все вплинув сам твір, бо Довженко не лише геніальний режисер, а й геніальний письменник. Так зримо у слові передав неповторну красу рідної Чернігівщини, красуні Десни, а що найголовніше – красу душі простих людей-поліщуків. А образ малою Сашка, якими чистими очима й душею він дивиться на

світ, яке дивне світосприйняття. Здається, що ця повість автобіографічна не лише для Довженка. Кожен із читачів знаходить у ній частинку своєї долі. А ще Довженко – українець, це відчувається у всьому. З якою любов'ю він змальовує у слові краєвиди Полісся! Скільки там художніх деталей, а люди? Які прекрасні, зримі персонажі! Які характери! Образ Самійла-косаря чого вартий, яка працьовитість! Хіба ж це не найголовніша риса нашого народу?

– **Олександр Івановичу, Ви так глибоко знаєте творчість Довженка...**

– Бо він мені духовно близький. Щоб ілюструвати твір, мало його розуміти. Треба його переосмислити, співпережити, мати у серці певні емоції, заглибитись у текст і психологію героя. Потрібна велика праця душі.

– **На обкладинці книги я дійсно побачив панорамне зображення Десни. А от далі мені чомусь видавалися краєвиди Прилуччини? Мальви, Удай, ваш город...**

– То вам тільки видається. Як можна ілюструвати Довженка, не побувавши у його рідній Сосниці, не бачивши краси тихоплинної Десни? Переважно більшість малюнків я написав у Сосниці. Я поїхав туди з щирим другом і родоком Сашком Мельником. Жили спочатку у знайомих, а згодом перебралися до Десни у намет. Ви знаєте, які чарівні світлоти над Десноюю?

– **Після Вашого блискучого захисту дипломного проекту у видавництві "Молодь" вийшла повість Довженка українською мовою. Згодом її перевидали англійською, французькою та іспанською мовами. Як Ви до цього ставитеся?**

– Позитивно. А як інакше? Олександр Довженко – геніальний письменник і твір його геніальний! І те, що про Україну, про наш народ дізнаються люди інших країн – це просто чудово! І не лише дізнаються, а й відчують душу, познайомляться зі звичаями, оцінять красу природи і людини. Ця книга варта такої уваги! А якщо мої малюнки допоможуть в осягненні цієї книги, я буду дуже радий.

– **Олександр Івановичу, як склалася Ваша творча доля після закінчення вузу?**

– Прозаїчно. З серпня 1974 року до червня 1976 року працював на заводі "Арсенал", служив у лавах Радянської армії, повернувся знову на завод.

– **То чому ж прозаїчно?**

– А ви спробуйте щоденно малювати наочну агітацію, коли душа просить справжньої творчості. Та мені знову поталанило. З червня 1976 року по 1979 рік продовжив навчання у творчих майстернях Академії мистецтв СРСР в Україні. Майстерня графіки, якою керував народний художник СРСР Михайло Гордійович Деревус. Це своєрідна художня аспірантура, в якій завершився мій мистецький вишкіл.

– **Дякую за розмову.**

Олександр ЗАБАРНИЙ

Новий рік та Різдво – це той час, коли всі стараються ділитися радістю з іншими людьми, зробити так, щоби мрії дітей здійснювалися. Саме на зачині року вони відбуваються наяву і залишаються спогади на все життя.

НА ЗАЧИНІ РОКУ

Правління та збори Новгород-Сіверського відділення Чернігівського земляцтва уважно обговорили питання – як порадувати дітей земляків з малої батьківщини. І вирішили запросити їх до столиці – надати можливість побувати на головній ялинці України, побачити феєричне шоу у Міжнародному виставковому центрі "Waterland", оглянути Київ.

Таким чином відділення взяло на себе функції головного організатора цієї благодійної акції.

Голова Новгород-Сіверської районної ради Вячеслав Кауфман з вдячністю й розумінням долучився до гурту людей, які взяли створити чарівне свято для дітей. Задуми цілком відповідали районній цільовій соціальній програмі розвитку позашкільної освіти та підтримки обдарованої молоді. До організації поїздки долучилися міський голова Олег Бондаренко, в.о. голови райдержадміністрації Руслан Веремієнко. Всього було запрошено 34 учні шкільного віку з глибинних сіл району та Новгород-Сіверська з таких навчальних закладів: Грем'яцька ЗОШ, Блестівський НВК, Орлівський НВК, Дігтярівський НВК, Вороб'ївський НВК, Лісконогівська ЗОШ, Лосківська ЗОШ, Смяцька ЗОШ, Биринський НВК, Чайкинський НВК, Стахорщинська ЗОШ, учбові заклади Новгород-Сіверська. Керівництвом району та міста були вирішені складні питання забезпечення транспортом і безпеки пересування, медичного обслуговування, було призначено досвідчених супроводжуючих.

До справи залучилася й одна з профспілок міста – працівників державних установ Києва, яка також взяла дітей під свою опіку. Голова профспілки, наш земляк Віталій Почтовий, сказав, що він має за честь приймати дітей

з рідної землі. Профспілка забезпечила дітей квитками на новорічне шоу, яке проходило у Міжнародному виставковому центрі, та подарунками. Відбулася святкова подія 30 грудня 2019 року.

У теплій та святковій атмосфері пройшла зустріч учнів з представни-

Обдарована молодь побувала на Софіївській площі Києва на головній ялинці України, яка відкрилася на день святого Миколая 19 грудня. Там було по-справжньому новорічно! Висота ялинки сягала понад 20 метрів. Її прикрашали близько тисячі новорічних іграшок, які мерехтіли у світлі ілюмінації – цього року її замостили спеціально під кольори куполів Софії Київської – та понад 3 км різнокольорових гірлянд. Головні герої казки про Лускунчика разом з українськими козаками, героями мультсеріалу, "охороняли" ялинку.

На площі було розгорнуто казкове містечко "Чотири королівства" зі старовинними ляльками, сотнями яскравих вогників і прикрас. Між королівствами курсував спеціальний різдвяний експрес.

Діти милувалися Софійською та Михайлівською площами, златоверхим Михайлівським собором, чудом архітектури Андріївською церквою, безмежними Дніпровськими краєвидами, архітектурою столиці.

Ввечері делегація відбула до Новгород-Сіверська.

Благодійний захід мав супровід ЗМІ і мав значний позитивний відгук мешканців Новгород-Сіверського району та міста. Учасники, батьки щиро дякували Чернігівському земляцтву за проведення такого яскравого заходу, який, за їхніми словами, назавжди залишиться у спогадах учасників.

Проводжаючи гостей, вдивляючись у сяючі очі й щасливі обличчя дітей, ми ще раз пересвідчилися, що добрі справи не можна оцінити, вони створюють наше майбутнє.

Микола ЗАСУЛЬСЬКИЙ,
голова Новгород-Сіверського відділення

ками торгово-промислової палати. Голова відділення привітав з Новорічними та Різдвяними святами делегацію з Новгород-Сіверщини. Дітей та супроводжуючих пригостили смачним святковим обідом, надали можливість комфортно відпочити.

У Міжнародному виставковому центрі діти подивилися новорічне шоу "Waterland" – неповторний світ, де живуть русалки, медузи та інші мешканці підводного світу. Всіх вразив виступ неперевершеного аквабалету, складні номери артистів, яскраві костюми, звук, світлові ефекти та LED-екран, візерунки лазерного шоу.

Діти побачили фонтани висотою 24 метри, сцену-трансформер, яка перетворювалася на воду і здіймалися вверх тисячі різнобарвних фонтанів.

Атмосфера неймовірної казки та дива справила незабутнє враження на дітей.

Чимало цікавих людей має у своїх рядах наше земляцтво. 2 січня своє 85-ліття зустрів і Віталій Дмитрович Коваленко, який народився в селі Плиски Бахмацького району (нині Борзнянського).

З любов'ю до України

Батько Дмитро Коваленко був лікарем, мати Ганна Коваленко – медсестрою. Перед війною мати перевезла Віталія до своїх батьків у мальовниче село Ярославець Глухівського (нині Кролевецького) району, яке до початку 1939 р. було у Чернігівській, а потім – у новоствореній Сумській області.

Закінчивши десятирічку, мріяв стати льотчиком. Та за порадою дядька вступив до Глухівського технікуму механізації і електрифікації сільського господарства. Під час армійської служби був механіком авіаційної зброї. Спочатку служив в Росії, а через рік потрапив на Миколаївщину. Там уперше в житті побачив і скуштував фантастичну ягоду – виноград, який не ріс на Сіверщині. Захоплення було настільки сильним, що разом з іншими солдатами вирішив стати виноградарем, не побоювався поїхати у Середню Азію, де вступив на факультет плодоводства і виноградарства Ташкентського сільськогосподарського інституту. Після закінчення повернувся в Україну.

Працював агрономом-виноградарем в Новій Каховці на Херсонщині, потім агрономом-садоводом в Узині Київської області, далі – науковим працівником Центрального республіканського ботанічного саду АН України, на різних посадах в Міністерстві сільського господарства.

Окрім постійної роботи Віталій активно займався громадською діяльністю у справі збереження пам'яток історії, культури, архітектури, історичного середовища Києва. А почалося все одного ранку 1969 року, коли йдучи на роботу, побачив зрізані дерева в урочищі Китаїв в Голосіївському лісі. Зачепило за душу, знайшов адресу міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури і з тих пір співпрацював з цією організацією.

Тодішня влада збиралася в зоні природно-археологічного комплексу збудувати висотні споруди. І В. Коваленко з притаманною йому невгамовністю кинув-

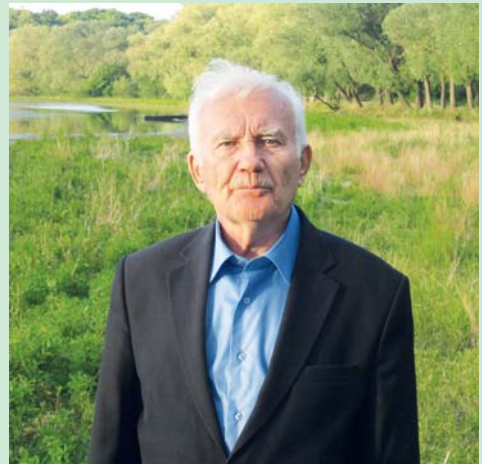
ся на амбразуру владних структур, які повідомляли за забудову і збереження історичних пам'яток, домагаючись, щоб вони захистили Китаїв від знищення. Настирливо звертався у десятки редакцій і виступав на засіданнях Українського товариства охорони пам'яток історії та культури по їх збереженню. З такою ж рішучістю він виступив проти руйнування в Китаєві Троїцької церкви, а також Іонівської церкви на території Центрального республіканського ботанічного саду АН УРСР.

Донині згадується і його боротьба з чиновниками за збереження будиночка в столиці, де тривалий час мешкала наша улюблена землячка актриса Марія Заньковецька.

Вогонь боротьби за справедливість, за збереження мистецьких скарбів, створених людством упродовж століть, В. Коваленко, вочевидь, успадкував від прадіда по матері Тита Шутенка – реєстрового козака із села Ярославець, яке колись належало Василю Кочубею. У паспорті його бабуні Тетяни Грищенко, виданому ще царським урядом при Миколі II, у графі про соціальне походження написано "козачка". Віталій Дмитрович свято зберігає цей документ, як пам'ятку про своїх пращурів, які боронили українську землю від усіляких зайд.

Слово Коваленка надзвичайно гостре, а позиція настільки аргументована, що його правоту підхоплюють інші небайдужі громадяни Києва. Так, публікація Коваленка про врятування довоєнного Хрещатика

"Тривоги низькорослого Хрещатика" у газеті "Вечірній Київ" викликала шквал відгуків.

У кількох часописах друкувалася стаття про ікону Благовіщення з його рідного села Ярославець. Церкву зруйнували комуністи у 1934 р., а ікона під час Другої світової війни стала мішенню для п'ятих партизанів-ковпаківців, які прострелили її п'ятьма кулями. Дід В. Коваленка художник Макар Грищенко врятував зранену ікону від подальшої наруги. Віталій Дмитрович відніс її на реставрацію до Музею історії Києва, але повністю так і не змогли відтворити оригінальність ікони.

Активна громадянська позиція привела Віталія до Руху, де він впродовж багатьох років відстоював ідеали незалежної соборної демократичної України. Саме за цю активну позицію Рух рекомендував його кандидатом у депутати Дарницької райради міста Києва, у 1990 і 1994 роках В. Коваленка обирали депутатом районної Ради.

Давно побіліла голова, розміняв 85 років, а він навдивовижку жвавий, активний, цілеспрямований, не байдужий.

Саме на таких відданих справі особистостях, як Віталій Дмитрович Коваленко, тримається земля. Він залишив глибокий слід у душах тих людей, хто з ним спілкувався, і передав у спадок нащадкам віру у незнищенність українського духу.

Про Чернігівське земляцтво Віталій дізнався від мене і з задоволенням став його членом. Часто бував у земляцтві, багато разів друкував матеріали в "Отчому порозі."

З Віталієм у нас багато спільних інтересів: книги, нумізматика, фотографія, подорожі. Він побував на Цейлоні, подорожував Європою, а з дружиною Галиною був і на Камчатці.

Нині хвороба прикувала його до ліжка. Але він не здається ні самотності, від якої рятує син Леонід, ні від напливу потоків негативної інформації. Бо він за природою борець з козацького роду.

Побажаємо нашому славному земляку й далі триматися гідно в цьому світі.

Микола БУКАТИЙ

Земне тяжіння

Серед низки культурно-мистецьких заходів на теренах Чернігівського району особливо яскравими видались дві події.

“Сонцю, життю і невтомі хвала”

У приміському селі Рудка було вшановано світлу пам'ять про Володимира Сапона, відомого українського письменника, краєзнавця, лауреата багатьох конкурсів, заслуженого журналіста України. У місцевій школі неподалік батьківської хати зібралися представники сільської громади, учні, педагоги і гості – вдова поета Діна Сапон та його друзі: чернігівський поет Микола Лелюк і поетеса й журналістка Валентина Меркулова.

І полилася у завітчаній шкільній залі ріка теплих слів – споминів пошани Володимиру Миколайовичу за творчість, сповнену мудрості, людяності й любові до рідного краю. Такою ж щирістю й душевністю була насичена і поетична композиція з ранньої лірики поета про рідне Придесення, яку натхненно декламували учні 7–9 класів.

Прикрасою заходу стало виконання лірико-патріотичних пісень шкільного вокального ансамблю “Солов'їна Україна” під керівництвом Ганни Галковської. До оспівування юних років і малої батьківщини Володимира Сапона долучилися і дорослі земляки – Рудківський фольклорний гурт “Криниця” під керівництвом Валентини Веремійчик, який виконав твори пісенної автентики, які любив слухати Володимир Сапон.

А книжкова виставка з його творів, яку експонувала бібліотекар Валентина Сапон, збагатила й наповнила духовним змістом привітний шкільний зал.

Наприкінці заходу Новобілоуський сільський голова Дмитро Федоров наголосив на необхідності присвоєння видатному культурному діячу звання Почесного жителя Чернігівського району помертвено.

Нашій “ПРОСВІТІ” СТО РОКІВ

Може, декому й дивно дізнатись, але 100 років тому осередки громадської організації “Просвіта” з'явилися не лише в Західній Україні чи у великих містах, а й у Чернігівському повіті. Так у 1917–1921 рр. успішно діяли сільські просвітницькі товариства у селах Ковпита, Пакуль, Андріївка, Седнів, Черниш, Клочків, Олишівка, Довжик, Смолин. А в селищі Козел (ниніше Михайло-Коцюбинське) на публічному заході жителі виконували гімн “Ще не вмерла Україна!”. Варто зазначити, що “Просвіта” на Чернігівщині виникла ще на початку ХХ ст. і першим керівником був Михайло Коцюбинський.

Інформацію про цей культурницький процес знаходимо у “Чернігівській земській газеті” та в архівних документах. Вражають факти про благотворний духовний вплив осередків на людей, особливо в національно-патріотичному вихованні.

У часи новітньої історії України напередодні проголошення Незалежності “Просвіта” знову відроджується у 1989 р. Нині Всеукраїнське товариство “Просвіта” ім. Тараса Шевченка – одна з наймасовіших і популярних організацій не лише в Україні, а й у багатьох країнах світу, де проживають земляки.

Та для активізації діяльності громадського феномена, який щораз відроджується в історії мов птах-фенікс з попелу забутого, нам необхідно дотримуватися важливого принципу збереження пам'яті про минулі історичні події, про пасіонарних людей, які боролися за нашу незалежність, відроджували національну культуру і самобутність, ментальну неповторність українців, їх вагомий внесок у духовну й матеріальну скарбницю людства.

Тож у цьому контексті слушною і потрібною вже у ХХІ ст. є ініціатива історика-дослідника й голови Чернігівської районної спілки краєзнавців Андрія Курданова – поінформувати для початку жителів сіл, де колись діяли осередки “Просвіти”, в яких брали участь їхні земляки 100 років тому. А для увіковічення встановити у центрі села відповідні пам'ятні дошки, одну з яких ми побачили у Смолинській школі. Цю ініціативу підтримала керівник управління культури, молоді та спорту Гончарівської ОТГ Тетяна Якубець. На її запрошення я разом з чернігівським письменником і викладачем педагогічного університету Василем Буденним відвідали школу, де нас чекали жителі села, вчителі, святково вбрані у вишиванки учні, які прочитали чудові вірші. Тетяна Іванівна коротко розповіла про “Просвіту” та пам'ятну дошку, яку невдовзі буде встановлено на сільському Будинку культури. У вітальному слові Василь Йосипович презентував нові книги, а в поезіях освідчився в любові до рідного краю.

Я ж у своєму виступі пригадала, як була в числі тих чернігівців, які в далекому 1989 р. поновили організацію “Просвіта” на Чернігівщині. З тих часів працюю у просвітнянських лавах, і в кожному селі чи місті люди з неабиякою зацікавленістю слухають історію “Просвіти”, як віддзеркалення національної історії нашого народу та щиро сприймають мою лірико-патріотичну поезію про боротьбу за Незалежність, Майдани Свободи і Гідності, про Героїв Небесної Сотні і воїнів-захисників, які нині обороняють державу від агресора на Донбасі.

А коли наприкінці заходу після прочитання віршів я заспівала свою пісню “Козачка”, то підспівували мені і маленькі, і дорослі мешканці придеснянського села Смолин. Такі зустрічі допомагають відроджувати історичну пам'ять предків, впевнено крокуючи у європейське майбутнє.

Надія ГАЛКОВСЬКА,
поетеса, депутат Чернігівської районної ради

Наша соборність

Щороку 22 січня – у день проголошення Акту злуки Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки – в Україні відзначається День Соборності.

Об'єднанню УНР і ЗУНР передувало підписання 22 січня 1918 р. Четвертого універсалу Центральної Ради, згідно з яким Українська Народна Республіка стала суверенною і незалежною державою. Західноукраїнську Народну Республіку було проголошено дещо пізніше: в листопаді 1918 року. А вже 22 січня 1919 року відбулося офіційне об'єднання УНР і ЗУНР в єдину державу.

"Віднині вєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України – Західноукраїнська Народна Республіка (Галичина, Буковина, Угорська Україна) і Наддніпрянська велика Україна. Здійснилися віковічні мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України. Віднині є

єдина незалежна Українська Народна Республіка", – говорилося в тексті Універсалу про об'єднання.

18 січня у великому читальному залі Чернігівської ОУНБ імені В. Г. Короленка відбулося відкриття книжково-ілюстраційної експозиції "Соборність України як національна ідея" (краєзнавчі, наукові, науково-популярні і документально-публіцистичні видання, газетні та журнальні публікації про першу незалежність України і злуку УНР із ЗУНР, Українську революцію 1917–1921 років, бій під Крутами, відновлення власної держави у 1989–1991 рр. і сучасну оборонну війну).

Завідувач відділу документів із гуманітарних наук бібліотеки Валентина Куценко наголосила: "Соборність України – це неподільність нашої землі та єдність українців у прагненні до розбудови міцної, заможної, вільної та незалежної України. Ця подія є невід'ємною часткою української історії, нашої національної гідності та свободи".

Вона зазначила, що впродовж 20-го століття народ України заплатив високу ціну за право проголосити 24 серпня 1991 р. незалежну державу. Легендарним символом української свободи став бій під Крутами 29 січня 1918 року, коли українські студенти і гімназисти, не маючи військового вишколу, перепинили шлях російсько-більшовицької орди, що наступала на Київ. Молоді хлопці, перед якими лежало неораним полем ціле життя і які без жалю поклали його на вітар служіння Україні. Завдячемо їм за власну незалежну й демократичну державу, сказала модератор.

Валентина КУЦЕНКО
Фото Людмили ВИШНИВЕЦЬКОЇ

У селах Мохнатин та Юр'ївка Чернігівського району вшанували пам'ять

земляка – співака Петра Кириловича Омельченка, який народився 1 січня 1941 р. Він – заслужений артист України, лауреат премії ім. Михайла Коцюбинського, соліст Чернігівської обласної філармонії, який жив у с. Юр'ївка та навчався у Юр'ївській 7-річній та Мохнатинській середній школах. Ще раніше у Мохнатині під час святкування Дня села на будівлі клубу було встановлено меморіальну дошку пам'яті співака.

З теплим словом до присутніх звернулись організатори заходу голова сільської ради Любова Юрченко, заступник голови Чернігівської РДА Андрій Курданов та інші. Подякувала присутнім мешканцям села, організаторам та гостям донька співака викладач музики Оксана Омельченко. Прозвучали записи співу Петра Кириловича з фондів Чернігівського обласного радіо.

Настоятель храму отець Миколай на честь Мохнатинської ікони Божої матері відслужив заупокійну літію за загиблими під час Другої світової війни мешканцями села та воїнами, які визволяли село та район від фашистських загарбників.

Живе його пісня

Відбулось покладання квітів до меморіалу загиблих воїнів.

Далі урочистості продовжились у клубі села, де відбулось нагородження цінними подарунками жителів сіл Мохнатина і Юр'ївки та святковий концерт.

Після цього була приємна нагода побувати у с. Юр'ївка та поспілкуватися з мешканцями. Староста Воскресенської церкви Катерина гостинно відкрила для гостей храм. Було зворушливим побувати там, де співали свого часу юний Петро Кирилович та його мама Христина Логвинівна, яка теж мала дуже красивий голос.

Віктор ОМЕЛЬЧЕНКО

Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв "Art Music Dance" відбувся 10 січня у Львові. Свої творчі можливості в сучасній хореографії продемонстрували талановиті амбітні колективи та сольні виконавці з різних куточків України.

Головну перемогу гранпрі та сертифікат на 1000 євро у номінації "Хореографічне мистецтво" виборов колектив "Юність" Деснянського позашкільного навчального центру "Центр

"Юність" перемагає

творчості дітей та юнацтва" Козелецького району (керівник Лариса Назаренко).

Засновниками фестивалю виступили "Центр "Світ очима дітей", "Union of European festivals of associations" при підтримці Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України, департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації.

Наш кор.

До початку роботи поштового відділення залишалося хвилин сорок. Біля входу пенсіонери вже шикувалися в чергу за пенсіями. Більшість з присутніх сумно дивилися на зачинені двері і мовчали. А деякі кучкувалися і активно обговорювали останні події, які відбувалися в світі. Ще здалеку баба Ївга побачила свою знайому Меланію, поспіхом підійшла, перевела дух і спитала:

– А хто ж крайній?

– Я, – радо привіталася Ївга.

– От і добре, – Меланія задоволено, – а про що тут люди балакають?

– Гомонять про злиденні пенсії, – зітхнула Ївга.

– О'кей, – Меланія стисла в руках пустий пакет із зображенням напівоголеної смуглянки.

– А я зв'язалась по онлайн з міністерством, то бадьорий дівочий голос мені сказав, що незабаром буде підвищення наших пенсій.

– Вау! – вигукнула Ївга. – А я чула, у вівторок якийсь чувак казав по нашому радіві, що тепер будуть штрафувати тих, хто не вміє балакати по-українському.

– Та пора, – Меланія задоволено, – бо тільки й чуєш "что да што". А як балакають про Україну, про наш язик! Вони, мабуть, і не знають про те, що каже їм фолькмузик. Які драйвові пісні передають. І українські, і грецькі, і болгарські, і татарські...

– А які англійські пісні співають на "Ікс-факторі"? – Ївга аж прицмокнула від задоволення. – Я, правда, не поні-

маю про що в тих піснях співають. Але ж як співають?!

– Да, да-а, – старенька Меланія ствердно захитала головою. – Передача драйвова. Ця передача – справжній квест, справжній челенж нашому сьогодні.

– Це точно, – Ївга погодилася. – А після одержання пенсії як у вас плани?

– Буду бігти до НАБу, бо там всі ждуть, що ж баба принесе. – Меланія тяжко зітхнула. – Малі діти – малий клопіт, а великі діти – їдять, як не в себе.

– О-о-о, наша молодь любить по-

зайду до секондхенду, одягнусь дешево в європейське, бо сьогодні ж "чорна п'ятниця", ціни впали до дев'яноста відсотків.

– Та мої пенсії і там вже нічого не світить, – зітхнула Ївга. – Але я теж одержу "пособіє" та пошпацірую туди. Подейкують, що з Європи знову привезли свіжий шмотінг.

– То ж телехвонуйте, не пропадайте в "чорній дірі", в яку нам пенсіонерам ще не перекирили шлях, – Меланія з надією.

– Не можу телефонувати, – розчулено співбесідниця.

– Що так? – здивована Меланія.

– Ударники капіталістичної праці покрали телефонні кабелі і здали в металообрухт, – Ївга переконливо, – отак! А як же викликати швидку медичну, пожежну, аварійну на випадок потопу? –

жах на обличчі співбесідниці. – Отак і страждаємо... – Тут Ївга зітхнула ще тяжче, – бо нашу медицину хоч викликай, хоч не викликай, а хвороба залишається і аж палає від задоволення.

– І нащо було астрономам шукати по світах чорну діру? – Меланія гірко посмінулася, – у нас своя ще більша і чорніша. То нехай би шукали, чим її заштопати.

– Е-е, дороженька, не кажіть. – На обличчі Ївги з'явилася багатозначуща посмішка. – На нашу чорну діру у нас вже немає своїх штопальників, вони латають діри там, звідкіль нам привозять секондхенд.

Старенька Ївга захитала сивою головою і кризь зітхання, – слава секондхенду!

– Отож! – Відповіла Меланія і тяжко потупала витратити свою пенсійку.

ПОБАЛАКАЛИ, А ЩО?

кайфувати, – ствердно похитала головою сивочола Ївга, – то на пиво дай, то на електронні сигарети розкошелюся.

– Ой, голубонько, чуть не забула поділитися новиною, – Меланія озирнулася довкола і зашепотіла, – по радіві передали про те, що астрономи відкрили в космосі велику чорну діру і вона невдовзі всіх нас проковтне.

– Та що тут вже ковтати? – змахнула сльозу Ївга. – Наші щирі українці з любов'ю до рідного краю вже все поковтали. Мій завод он який був могутній! А сьогодні його паралізоване тіло обліплене гаслами "Здається в аренду". Так що тій чорній дірі, про яку ви щойно сказали, вже нічого не перепадє.

– Еге ж, – погодилася Меланія. – А я одержу свою пенсійку та по дорозі ще

Термінологія ери реформ

Десоюзозація
Декомунізація
Десоціалізація
Дедружбозація
Деколгоспозація
Деіндустріалізація
Демеханізація
Деаграрізація
Демодернізація
Денауковозація
Деосвітозація
Декультурозація
Демедицинозація
Деіщєякасьзація

Дубовська справа

*Дубовий дуб в калину удубився
І, дублячи, щовечора дубився.
Невдовзі кучерява роздубилась
І аліментом дуба одубила.
Дубовий дуб задубувавсь дубово,
Бо дубиня здубилося раптово.
А дуб дубовий дубував, що хлопчик
Був не його, старого дуба, дубчик.*

Анатолій
САМОЙЛЕНКО

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник:
ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, Л.Н. Горlach,
В.Ф. Демченко, А.Л. Курданов,
С.М. Кудін, Н.Т. Кольцова,
Т.А. Літошко, П.І. Медвідь,
О.Ф. Орехович, Г.О. Скрипка.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор *Ганна Скрипка*.
Комп'ютерний набір *Ганна Скрипка*.

Верстка, дизайн *Оксана Кисленко*.

Надруковано та зверстано на замовлення ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 650.